

الیاس حضرتی خطاب به شمخانی:

با امنیتی کردن فضانمی شود افکار عمومی را مدیریت کرد

الیاس حضرتی، مدیر مجموعه رسانه‌ای اعتماد و فعال سیاسی، در نامه‌ای سرکشاده خطاب به علی شمخانی از او خواسته است: به صداوسیما فشار بیاورید تا صداهای دیگر را هم بشنود، به آنها تریبون دهد، هر یک نفر ایرانی که به مخاطبین اینترنتشنال و بی‌بی‌سی اضافه شود مقصرش شما و عملکرد ضعیف مدیران کشور در حوزه رسانه است...

صفحه ۳

پنجشنبه ۲۱ مهر ۱۴۰۱ • ۱۶ ربیع‌الاول ۱۴۴۴ • ۱۳ اکتبر ۲۰۲۲ • سال بیستم • شماره ۴۳۹۳ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: گفت‌وگو با مادر یکی از دانشجویهای بازداشتی، نمایندگان مجلس خواستار رفع مسدودی اینترنت و فیلترینگ شبکه‌های مجازی شدند، رویکا یا اینستا؟ و یادداشت‌هایی از عطا کالبراد، محمود فاضلی

گزارش‌های رسمی از بدهی وزارت نفت به صندوق توسعه ملی و بانک‌های ایران حکایت دارد

نفت بدهکار

◆ محمدعلی خطیبی: صنعت نفت در غیاب سرمایه‌گذاری خارجی جایگزین دیگری جز صندوق توسعه ندارد

◆ بایزید مردوخ: صندوق توسعه ملی قادر نیست بدهی خود را از وزارت نفت پس بگیرد

گزارش تیریک را در صفحه ۲ بخوانید

خوانش نظر کارشناسی نمایندگان مجلس درباره باز شدن باب «گفت‌وگو» با منتقدان

گفت‌وگو؛ راهی برای حذف رادیکالیسم

۲

یادداشت

تلویزیونی برای سایه‌ها

کامبیز پوروزی حقوق دان

کسانی که سال‌های جنگ را به‌خاطر می‌آورند، به یاد دارند که در بازتاب‌های رسانه‌ای جنگ، تا چه اندازه دولت و ارتش عراق ضعیف و ناتوان تبلیغ می‌شدند. حتی در عملیات‌هایی که بعدها معلوم شد ایران توفیقی نداشت هم باز ارتش دشمن ناتوان خوانده می‌شد که کاری از دستش بر نمی‌آید و شکست خورده و هزیمت‌کرده است. هیچ‌گاه به افکار عمومی نگفتند که دشمن عراقی فلان تجهیزات را دارد و سبب شده است که جوانان رزمنده ما به شهادت برسند. اما حالا این را مقایسه کنید با نوع توصیفاتی که امروز در جریان رقابت رسانه‌ای از رسانه‌هایی می‌شود که در بیرون از کشور فعال‌اند. توصیف‌هایی که حاکی از ضعف رسانه‌های داخل و قدرت برتر رسانه‌های خارجی و شبکه‌های اجتماعی است. برخی چهره‌ها و جریان‌ها مستمرا اعتراضات اخیر را به گردن رسانه‌های فارسی‌زبان خارج از ایران و شبکه‌های اجتماعی می‌اندازند. گذشته از اینکه چنین گزاره‌هایی بقدر درست یا نادرست‌اند، این ادعا به معنای اقرار ضمنی به ضعف و ناتوانی نظام گردش اطلاعات در داخل کشور است که نمی‌تواند بر افکار عمومی اثر گذاشته و مانع از تأثیرپذیری مردم از فضای رسانه‌های خارج از کشور یا شبکه‌های اجتماعی شود. درواقع این بار در مقایسه با آن اعتمادبه‌نفس سال‌های دوران جنگ، عدم اعتمادبه‌نفس بزرگی در میان مدیران کشور موج می‌زند که ریشه آن را باید در جای دیگری جست. اخیرا دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی که استاد ارتباطات هم هست (آقای سعید عاملی) نیز مشابه همین حرف‌ها را گفته است. ایشان بدون آنکه به عنوان یک استاد ارتباطات دانسته باشد علت اصلی کجاست، در توصیف وضعیت اعتراضی که در سطوح دانشجوئی و دانش‌آموزی رخ داده است، می‌گوید: «زیرساخت‌های فراوان رسانه‌های دشمن از تلویزیون ماهواره‌ای تا شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی که در خدمت آشوبگران هستند، مسائل را این‌گونه القا می‌کنند.» ادامه در صفحه ۱۱

مهاجران غیرقانونی گروگان‌های ۶۰ میلیون تومانی

۱۰

نوبل صلح؛ راهی به روشنایی در دل تاریکی

آنجه اجتماع انسانی برای بهترزیستن باید پیاموزد

۶

اظهارات بحث‌برانگیز معاون امنیتی وزیر

رقابت‌های هفته نهم لیگ برتر ایران در شرایطی از عصر امروز قرار است بیکری شود که برای چندمین هفته متوالی، این بازی‌ها بدون حضور تماشاگران برگزار خواهد شد. نیاز به جست‌وجو یا کنکاش زیادی برای چرایی بی‌تماشاگر بودن بازی‌های فوتبال نیست و دلیل آن در این روزها کاملا روشن است. با این حال مسئله‌ای که همزمان تا حدودی سخت شده این است که چرا حضور در ورزشگاه‌های فوتبال ایران، سریع‌ترین محرومیت را شامل می‌شود؟ پیش از این در چند نوبت و به بهانه و دلایل مختلف از حضور تماشاگران در ورزشگاه‌های فوتبال ممانعت شده است. بیشترین بحثی که این ممنوعیت به همراه داشته مربوط به عدم صدور مجوز برای زنان علاقه‌مند به فوتبال است. پیش‌تر سازمان لیگ فوتبال ایران بدون اینکه به‌طور مستقیم به این مورد اشاره کند که چون نتوانسته‌اند مجوز ورود زنان تماشاگر را به ورزشگاه بگیرند، به بهانه کرونا تماشاگران فوتبال را از حضور در ورزشگاه محروم کردند. این گزارش را در صفحه ۹ بخوانید

به منتقدان اندیشمند و دگراندیشان دلسوز آنگ همراهی و حمایت از آن گروه‌های منفور نزد.

سوم آنگه؛ هرگاه بحث و گفت‌وگو درباره نقاط افتراق به سرانجام رسید و ادله کافی مطرح شد، باید قضاوت را بر عهده مردم گذاشت و کسی از بیش خود را پیروز میدان و طرف مقابل را مغلوب و بازنده جلوه ندهد. میدان گفت‌وگو، کارزار جنگ نیست. مردم خواهان‌خواه همدلی خود را با نظر صائب‌تر نشان خواهند داد و آن را از نظام اسلامی مطالبه خواهند کرد.

چهارم آنگه؛ گفت‌وگو باید آزاد و رها از همه قیدوبندها باشد و به جز «ایرانیت و اسلامیت» هر چیز دیگری را دربر گیرد. نمی‌توان ادعای گفت‌وگوی آزاد داشت اما وقتی به موضوع قانون اساسی رسیدیم بگویم اینجا خط قرمز ماست! وقتی به برخی نهادها رسیدیم بگویم این هم خط قرمز ماست!

ادامه در صفحه ۱۱

عکس:رنوفه رستمی

فرانک جواهری: صحبت از نسلی است که این روزها خیلی‌ها درباره‌شان صحبت می‌کنند. وقتی مطالباتشان را فریاد می‌زنند، با دانه‌ای باز به آنها نگاه می‌کنیم. می‌گویند ما می‌خواهیم زندگی کنیم، آن‌طور که می‌خواهیم. ما آنها را می‌شناسیم و نمی‌شناسیم. جوان، شاداب، پرانرژی، پراز رنگ و زندگی، بزرگ‌شده در زمانه بی‌مرز اینترنت و گوشی‌های هوشمند، پای خواسته‌هایشان ایستاده‌اند.

آنها چطور فکر می‌کنند؟ چه می‌خواهند؟ چه ویژگی‌هایی دارند؟ این محور گفت‌وگو با دکتر فردین علیخواه، عضو گروه جامعه‌شناسی دانشگاه گیلان شد. او در سال‌های اخیر مطالعاتی در زندگی روزمره ایرانی‌ها داشته و درباره شکاف بین نسلی مطالعه کرده است. علیخواه در این گفت‌وگو جریان غالب این اعتراضات را دهه‌هشتادی‌ها می‌داند و معتقد است همه به این نسل یک عذرخواهی بدهکاریم.

این گفت‌وگو را در صفحه ۱۱ بخوانید

یادداشت

آداب گفت‌وگو

سیدجمال هادیان طباطبائی زواره

رئیس قوه قضائیه فرموده‌اند: «سؤال، اعتراض، انتقاد یا ایهامی دارید بیابید با هم گفت‌وگو کنیم». شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز یکبار از «راه‌اندازی خانه گفت‌وگوی آزاد» برده برداشته است. اگر چه از شنیدن چنین پیشنهاد‌های مردم‌سالارانه‌ای دچار شگفتی زایدالوصفی شدیم، اما باید آنها را به فال نیک گرفت و از پیشنهاد گفت‌وگو از طرف هر فرد یا هر نهادی استقبال کرد. گرچه شکل‌گیری گفت‌وگوی سازنده شرایط و آدابی دارد.

– نخستین شرط شکل‌گیری گفت‌وگوی سازنده اعتماد متقابل است.

مدرسه کاربردی علوم ارتباطات «شرق»

دوستان و همراهان گرامی

همان‌طور که می‌دانید روزنامه «شرق» و روزنامه‌نگاران آن به‌تازگی مدرسه کاربردی علوم ارتباطات «شرق» را راه‌اندازی کرده بودند تا دود دهه تجربه خود را در دانش‌اندوزی و کسب تجربه در حیطه علوم ارتباطات در اختیار شهروندان عزیز قرار بدهند. خوشحالیم که شما بزرگواران نیز از راه‌اندازی مدرسه «شرق» و حضور در آن استقبال کردید، اما متأسفانه در همان بدو تأسیس مجبور شدیم روند ثبت نام از متقاضیان محترم را به دلیل رعایت پاره‌ای از موارد ایمنی شهری و آسودگی شما بزرگواران متوقف کنیم. اکنون می‌خواهیم دوباره چراغ مدرسه «شرق» را روشن کنیم. به همین جهت از ۲۳ مهرماه به مدت ۱۰ روز روند ثبت نام در مدرسه «شرق» آغاز می‌شود. متقاضیان محترم می‌توانند در این فرصت از ساعت ۱۰:۳۰ تا ساعت ۱۸ برای رزرو کارگاه‌های انتخابی با این شماره‌ها تماس بگیرند:

۰۹۱۲۳۰۸۵۰۲۳-۸۸۹۶۲۰۳۵

سرمقاله

ایران قوی

سیدمصطفی هاشمی طباطبائی

مقام معظم رهبری در سخنان اخیرشان تصریح کردند که دشمنان، ایران قوی را نمی‌خواهند و صد البته این سخنان تصریحی بود بر آنچه در طول سالیان دراز «برخلاف آنان که می‌گویند ما ایران را خرج اسلام خواهیم کرد» عملا برای تعالی ایران تلاش کرده‌اند. در این مختصر می‌خواهیم نگاهی کنیم به ایران قوی و ببینیم چه کسانی دانسته یا ندانسته در جهت تضعیف ایران قدم برداشته‌اند و ایران قوی چه معنایی دارد و چگونه می‌تواند در عرصه گیتی بروز و ظهور کند. برای تصور ایران قوی ناچار به مثالی روی می‌آوریم. یک بطری پلاستیکی آب را در نظر بگیرید که پر از آب است و در آن بسته است. با نیروی معمولی نمی‌توان آن را تغییر شکل داد؛ یعنی اگر پوسته پلاستیکی مقاومت نداشته باشد، آب درون بطری مانع از فشرده‌شدن آن می‌شود. حال تصور کنید آب تا نیمه یا خالی باشد. بطری با یک فشار ساده دست تغییر شکل می‌دهد؛ درحالی‌که در حالت اول اگر هم بطری سوراخ شود و آب از آن به بیرون تراود، مدتی می‌تواند مقاومت کند. می‌توان کشور را به آن بطری تشبیه کرد. پوسته اطراف یعنی مرزها باید قوی باشد؛ اما این قدرت طبعاً حد و حدودی دارد. اگر داخل کشور قدرتمند و توانمند باشد، فشار به پوسته خارجی با توانمندی‌های داخلی خنثی می‌شود و حتی اگر رخنه‌ای در مرزها پدیدار شود، نیروی داخلی توان پوشش آن را دارد. شکی نیست که قدرت نظامی و توان دفاع از سرحدات یکی از ارکان اصلی کشوری قوی و نیرومند است و این به معنای آن است که باید تجهیزات و تدارکات کافی وجود داشته باشد و نیز نیروهای توانمند و فداکار و مخلص عامل اجرایی آن باشند؛ اما قوی بودن یک کشور صرفاً به قوی بودن نیروهای نظامی خلاصه نمی‌شود و چه‌بسا برخی جاها نتیجه عکس دهد؛ مانند آلمان در جنگ جهانی دوم که دارای نیروی نظامی بس قدرتمند بود؛ اما همین قدرت نهایتاً به تلاشی آلمان انجامید. اگر به مؤلفه‌های قدرت و قوی بودن کشور توجه کنیم، به دو مؤلفه اصلی می‌توانیم دسترسی پیدا کنیم؛ یکی قدرت بیرونی که عبارت از قدرت نظامی یعنی پوسته کشور و همراه آن قدرت دیپلماسی و نفوذ در کشورها اعم از نفوذ سیاسی یا اقتصادی است و دوم قدرت درونی که می‌توان برخی مؤلفه‌های آن مانند قدرت سرزمینی، قدرت علمی و فناوری، قدرت خودکفایی و تولید، قدرت یکپارچگی مردمی و امید به آینده و قدرت پاکدستی و صداقت و فسادزدایی را نام برد. اگر بخواهیم ایرانی قوی داشته باشیم، باید مؤلفه‌های مختلف را مورد توجه و بررسی قرار دهیم و برای هر یک از موارد یادشده برنامه‌ای برای قدرتمند شدن طراحی کرده و عمل کنیم، وگرنه تکیه بر قدرت تک‌ساختی نمی‌تواند متضمن پیشرفت ملت باشد. به هر حال قوی بودن تنها یک وسیله است و با آن باید به اهداف متعالی برای ملت و مردم دست یازید. وگرنه صرف قوی‌شدن خاصیتی ندارد. می‌توانیم مؤلفه‌های قدرتمندی کشورمان را حسب آنچه آمد، به صورت بسیار خلاصه مرور کنیم و طبیعی است که نه مؤلفه‌های قدرت به همین تعداد محدود می‌شود و نه متن بررسی امری دقیق و کامل است و آنچه خواهد آمد مجموعه‌ای از اطلاعات و استنباط‌های عمومی است که در رسانه‌های رسمی داخلی نیز به نوعی ذکر می‌شود.

۱- قدرت نظامی و دیپلماسی خارجی: براساس آنچه آورده می‌شود، ایران از لحاظ فناوری و تولید نظامی و نیز آموزش و تجهیز پرسنل اعم از ارتشی، سپاهی و بسیجی پیشرفت چشمگیری کرده است؛ امری که باید همچنان با قوت و قدرت ادامه یابد؛ اما متأسفانه در زمینه دیپلماسی جهانی و نفوذ اعم از سیاسی و اقتصادی جایگاه مطلوبی ندارد. نشانه‌های آن از قبیل آرای کشورهای مختلف در شورای امنیت یا مجمع عمومی در برهه‌های مختلف می‌تواند هشداری در این زمینه باشد.

۲- قدرت سرزمینی: همه اطلاعات و آمار منتشرشده در پژوهش‌های رسمی که در رسانه‌ها نیز منتشر می‌شود، دلیل بر تأسیب سرزمین ایران از طریق هدر رفتن آب، نشست دشت‌ها، خشک شدن تالاب‌ها، کم‌شدن پوشش جنگلی، آلودگی رودخانه‌ها و سرانجام بیابان‌زایی و به خطر افتادن کشاورزی و باغداری و حتی زیربنای ملی در کشور است. سرزمین تکیده و پرهوت حتما دلیل بر نبود توانایی و قدرت کشور است.

۳- قدرت علمی و فناوری: حسب آنچه بیان می‌شود، در برخی فناوری‌ها مثل فناوری نانو پیشرفت‌هایی در کشور دیده می‌شود. متأسفانه جریان علمی در دانشگاه‌های کشور، به تصدیق دانشگاهیان دچار ضعف‌هایی است و فناوری در واحدهای تولیدی عموماً هم به دلیل تحریم و هم به دلیل عدم کفایت هسته‌های فناوری- نتوانسته با نیازهای کشور خود را تطبیق دهد؛ بنابراین می‌توان به این نتیجه رسید که قدرت فناوری کشور در حد مورد نیاز نیست.

۴- قدرت خودکفایی و تولید: با وجود مصرف مسرفانه انرژی در کشور اعم از برق، گاز، بنزین و فرآورده‌های نفتی نه تولید صنعتی مانند اتومبیل و دیگر وسایل نقلیه می‌تواند نیازهای داخلی و صادرات را تأمین کند و نه تولید کشاورزی نیازهای واقعی را تأمین می‌کند و سالانه حدود ۲۰ میلیارد دلار محصولات کشاورزی وارد می‌شود. در اینجا از طرح مباحث دیگر مانند یکپارچگی مردمی و امید به آینده و میل به مهاجرت و خارج کردن سرمایه از کشور و پاکدستی خواص و عموم و فسادزایی می‌گذریم...

ادامه در صفحه ۴